

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності і фінансів

Власова Н.О.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни Економіка підприємництва

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки _____

6.030601 Менеджмент

(шифр і назва напряму підготовки)

Затверджено

Кафедрою менеджменту

Зовнішньоекономічної діяльності і фінансів

Протокол № 1 від 30 серпня 2014 р

Зав. кафедри _____ проф. Міщенко В.А.

Харків - 2014

ВСТУП

Самостійна робота студента є однією з форм організації навчання, важливою формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час за розкладом.

Самостійна робота над навчальною дисципліною «Економіка підприємництва» для студентів включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, які передбачено для самостійного опрацювання;
- підготовку до виступу на семінарських заняттях;
- вирішення і письмове оформлення задач, схем, таблиць, статистичного матеріалу та інших робіт графічного характеру;
- підготовку конспектів навчальних та наукових текстів;
- підготовку до модульного контролю;
- систематизацію вивченого матеріалу перед ПМК;
- виконання тестових завдань тощо.

Окремі питання, які включені до лекційного курсу потребують більш детального і глибокого вивчення. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні основної і додаткової літератури, законодавчих та нормативних документів, виконанні практичних завдань.

Самостійна робота сприяє успішному засвоєнню програмного матеріалу з навчальної дисципліни «Економіка підприємництва» та дає можливість опанувати важливі вміння по здобуттю та розширенню професійного світогляду, одержати практичні вміння.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Економічна природа, зовнішні умови, основні моделі та ресурсне забезпечення підприємницької діяльності

ТЕМА 1. Економічна природа підприємництва

1. Господарський Кодекс України от 16.01.2003, № 436-IV : Редакція від 19.01.2012. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws> (гл. 1; 4-7).

2. Історичні передумови розвитку та роль підприємництва в суспільстві.

3. Мотивація та цілі підприємницької діяльності.

Література [1; 10; 12; 13]

ТЕМА 2. Суб'єкти підприємництва як економічні системи

1. Господарський Кодекс України от 16.01.2003, № 436-IV : Редакція від 19.01.2012. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws> (гл. 2; 3).

2. Законодавча база України про підприємництво. Офіційний сайт Держком-підприємництва. – Режим даступу : <http://www.dkrp.gov.ua/control/uk/publish>

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 03.02.2013. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-VI>)
4. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні.
Література [2; 5; 6; 11; 15]

ТЕМА 3. Види та форми підприємницької діяльності

1. Господарський Кодекс України от 16.01.2003, № 436-IV : Редакція від 19.01.2012. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws> (гл. 8- 18).
2. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2005, ДК 009:2010. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
3. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004. - Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
4. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 31.01.2012. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua /1_doc2nsf/link1/JF73M001.html
Література [1; 3; 4; 8; 10]

ТЕМА 4. Створення та організація діяльності суб'єктів підприємництва

1. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
2. Організація основних бізнес-процесів суб'єктів підприємництва.
3. Проектування організаційної структури управління.
Література [1; 6; 10; 11]

ТЕМА 5. Ресурси підприємницької діяльності

Завдання 1. Обчислити та проаналізувати динаміку фондів (за продукцією і прибутком).

Розмір виробничих основних фондів та їх рух (уведення, виведення) за кілька років, а також обсяги товарної продукції та отриманого валового прибутку за відповідні роки на виробничому підприємстві «Буревісник» наведено у таблиці.

Обчислити середньорічну вартість виробничих основних фондів, фондів (за товарною продукцією й прибутком), а також зробити висновок щодо динаміки фондів (за продукцією і прибутком) на підприємстві «Буревісник».

Таблиця

Основні фонди, товарна продукція та балансовий прибуток підприємства «Буревісник» за – 2011-2014 рр.

Показник	2011	тис. грн.		
		2012 (оцінка)	2013 (прогноз)	2014 (прогноз)
Виробничі основні фонди на початок року	165000	×	×	×

продовження табл.

Уведення в дію нових основних фондів	16200	5100	9400	17000
Виведення з експлуатації спрацьованих основних фондів	8800	6500	7000	7500
Загальний обсяг товарної продукції	328245	316980	324100	342650
Балансовий прибуток	30350	36890	42150	48460

Завдання 2. Обчислити суми вивільнення (економії) оборотних коштів фірми. За прогнозними розрахунками фірма, що випускає товари народного споживання, у звітному періоді мала виробити товарної продукції на загальну суму 1200 тис. грн. за наявності оборотних коштів у межах 150 тис. грн. Фактично за наявності тих самих оборотних коштів фірма спромоглася випустити і реалізувати власної продукції на суму 1320 тис. грн.

Визначити суму вивільнення (економії) оборотних коштів фірми.

Завдання 3. Визначити показники оборотності та вивільнення оборотних коштів внаслідок кращого їх використання. Протягом звітного року акціонерне товариство «КІП» виробило й реалізувало товарної продукції на суму 900 тис. грн. Середньорічний залишок оборотних коштів становив 180 тис. грн. У наступному розрахунковому році обсяг реалізованої продукції має бути збільшений на 14 %. Крім того, розроблені організаційно-економічні заходи з підвищення ефективності виробництва дозволять скоротити оборотність оборотних коштів приблизно на 12 днів. На підставі наведених даних обчислити показники оборотності оборотних коштів ПАТ «КІП», а також можливий обсяг їх вивільнення завдяки зазначеним організаційно-економічним заходам.

Завдання 4. Визначити і порівняти показники виробітку, фондоозброєності та механоозброєності праці на підприємствах різних галузей. На підставі вихідних показників, наведених у таблиці:

1) розрахувати рівень продуктивності, фондо- і механоозброєності праці та їх динаміку за порівнювані роки по кожному підприємству;

2) порівняти розраховані показники й зробити загальний висновок щодо рівня ефективності використання трудових ресурсів та впливу на неї фондо- та механоозброєності праці на зазначених підприємствах.

Таблиця

Вихідні показники для розрахунку рівня фондо- і механоозброєності праці на окремих підприємствах

Показник	Державний завод автоматики		Акціонерне товариство «Оболонь»		Акціонерне товариство «Цегла Трипілля»	
	Базовий рік	Розрахунковий рік	Базовий рік	Розрахунковий рік	Базовий рік	Розрахунковий рік
1	2	3	4	5	6	7

продовження табл.						
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг реалізованої продукції, тис. рн..	98284	112800	285410	297620	36420	34256
Балансова вартість виробничих основних фондів, тис. грн.	13695	68491	167700	179100	15875	15602
У тому числі:						
вартість машин та устаткування, тис. грн.	6294	29146	77142	82386	6670	6864
Загальна чисельність персоналу, осіб.	2574	2070	1680	1700	397	374
У тому числі:						
робітників, осіб.	1860	1488	1346	1360	332	316

Література [11; 14-16]

ТЕМА 6. Результати підприємницької діяльності

1. Взаємозв'язок обсягу ресурсів та обсягів виробництва. Виробнича потужність суб'єкту підприємництва

Завдання 1. Обчислити очікуваний обсяг валової, товарної, чистої і реалізованої продукції підприємства у розрахунковому році на основі показників, наведених у таблиці.

Таблиця

Вихідні дані для обчислення вартісних показників обсягу продукції підприємства за розрахунковий рік

Показник	Одиниця вимірювання	Абсолютна величина
Річний обсяг випуску продукції	шт.	700
Матеріальні та прирівняні до них витрати	тис. грн.	6600
Вартість сировини і матеріалів замовника	тис. грн.	200
Обсяг напівфабрикатів власного виробництва	тис. грн.	1500
Виробничі послуги іншим юридичним і фізичним особам	тис. грн.	800
Відпускна ціна одиниці вироблюваної продукції	грн.	12000
Залишки нереалізованої продукції на :		
• початок року	тис. грн.	400
• кінець року	тис. грн.	800

Завдання 2. Розрахувати обсяг і собівартість реалізованої продукції акціонерного товариства «Металіст» на основі таких вихідних даних.

У звітному році підприємство випустило 1000 виробів А і 3000 виробів Б. Відпускна ціна одного виробу складає відповідно 50 та 60 грн. Крім того, підприємство виготовило комплектуючих виробів на суму 25000 грн., з них 15000 грн. для сторонніх замовників. Залишки нереалізованої продукції на

складі виробника становили на початок звітнього періоду 2000 грн., а на кінець цього ж періоду — лише 500 грн. Рівень рентабельності продукції виготовлювача дорівнює 20 %.

Завдання 3. Визначити розмір і коефіцієнт використання виробничої потужності ткацької фабрики. Ткацька фабрика оснащена ткацькими верстатами, кількість яких на початок розрахункового року становила 500 штук, і працює у дві зміни. З 1 квітня розрахункового року передбачається встановити 80 нових верстатів, а з 1 серпня цього ж року вивести з експлуатації 30 верстатів. Число робочих днів на рік дорівнює 260. Тривалість регламентованих простоїв ткацьких верстатів у ремонтах становить 6 % від річного режимного фонду часу. У розрахунковому році передбачено виготовити 7800 тис. м тканини. Продуктивність одного ткацького верстата складає 4 м тканини за годину.

Завдання 4. Визначити оптимальну величину серії вироблюваної продукції. Виробниче підприємство має виготовляти 18000 одиниць продукції на рік, що відповідає попиту на неї на внутрішньому ринку. При цьому мінімальний розмір серії має дорівнювати 4500 одиницям виробів. Витрати на підготовку виробництва становитимуть приблизно 2400 грн. у розрахунку на одну серію, а змінні валові витрати — 18 грн. на одиницю продукції. Середньорічна величина складського запасу готових виробів складатиме третину від розміру серії запущених у виробництво виробів; поточні витрати на складування продукції дорівнюватимуть 20 відсотків від середньорічної вартості її складського запасу.

1. Розрахувати оптимальну величину серії виробів та їх кількість з урахуванням річної виробничої програми.

2. Зробити короткий коментар щодо практичного значення для визначення оптимальної серії виробів інформації про необхідність створення певного мінімального запасу готової продукції.

Завдання 5. Обчислити величину балансового прибутку підприємства на наступний рік, враховуючи такі очікувані показники його виробничо-господарської діяльності, тис. грн.:

- 1) обсяг продажу виробленої продукції — 6800;
- 2) повні витрати на виробництво товарної продукції — 4600;
- 3) залишки готової продукції на складах підприємства на початок і кінець розрахункового року — відповідно 200 та 100;
- 4) витрати на реалізацію продукції — 50;
- 5) дивіденди від придбаних акцій — 10;
- 6) дохід від оренди майна підприємства — 25.

Література [11; 13-16]

Змістовий модуль 2. Функціональне забезпечення (організація, планування) та ефективність підприємницької діяльності

ТЕМА 7. Підприємництво як процес

1. SWOT – аналіз.
 2. Інфраструктура підприємництва.
 3. Організація маркетингу.
 4. Зовнішньоекономічна діяльність.
 5. Договірні відносини у підприємницькій діяльності.
- Література [10; 13; 14]

ТЕМА 8. Бізнес-планування – інструмент підприємництва

Завдання 1. Вибір форми організації бізнесу

Характеристика ситуації. Інженер-технолог Микола Мусієнко розробив оригінальну технологію виготовлення окремих видів меблів з відходів деревини, що утворюються в значній кількості на меблевому комбінаті, де він працює. Потім виникла підприємницька ідея виокремлення виробництва і продажу нових меблів з відходів деревини. Практична реалізація цієї ідеї потребує вибору конкретної форми організації бізнесу. Можливі варіанти цієї підприємницької діяльності зводяться до започаткування одноосібного (індивідуального) підприємства або створення невеликої приватної фірми.

Вимоги до аналізу ситуації. Сформулювати повну і чітку відповідь на запитання, що виникають у процесі аналізу цієї конкретної ситуації. Основними запитаннями є такі.

1. Яку форму організації бізнесу доцільно вибрати в даному конкретному випадку?
2. Які переваги має та чи інша форма організації бізнесу?
3. У якому випадку на підприємстві може працювати найманий персонал?
4. Які обставини можуть змусити Миколу Мусієнка відмовитися від створення (реєстрації) індивідуального підприємства або приватної фірми?

Завдання 2. Обґрунтування пункту розміщення нового промислового підприємства. Потреба внутрішнього ринку в продукції «А» становить 600000 шт./рік. Така потреба може бути задоволена через кілька років за умови спорудження нового підприємства потужністю 700000 шт. необхідних виробів при коефіцієнті її використання 0,86. У процесі техніко-економічного обґрунтування регіону розміщення нового підприємства встановлено, що на його вибір впливають не лише різні за величиною капітальні вкладення й валові витрати на виробництво продукції, а й транспортні витрати на доставку готових виробів до споживачів.

На підставі даних, що наведені в таблиці, необхідно визначити регіон (пункт) будівництва нового підприємства, який є економічно найдоцільнішим. При розрахунках застосувати нормативний коефіцієнт ефективності виробничих капітальних вкладень, що становить 0,12.

Таблиця

Вихідні техніко-економічні показники розміщення нового підприємства
в певних регіонах України

Регіон будівництва підприємства	Потужність промислового підприємства, тис. шт.	Питомі капітальні вкладення, грн.	Валові витрати на виробництво одиниці про- дукції, грн.	Питомі транспортні витрати на доставку продукції, грн.
Північ (Соснівка)	700000	500	56	5
Південь (Яблунівка)	700000	580	40	9
Захід (Верховиця)	700000	450	60	10

Завдання 3. Визначити найефективніший варіант будівництва нового заводу. Проектні варіанти будівництва нового підприємства передбачають показники обсягу капітальних вкладень і валових витрат на виробництво (собівартості) продукції, які наведено в таблиці.

На підставі відповідних економічних розрахунків визначити, який варіант будівництва нового заводу є найефективнішим серед можливих варіантів спорудження виробничого об'єкта.

Таблиця

Вихідні показники для вибору найефективнішого варіанта будівництва
нового підприємства

Показники	Варіанти будівництва заводу		
	1-й	2-й	3-й
Кошторисна вартість будівництва заводу, тис. грн.	12800	13600	14000
Валові витрати на виробництво (собівартість) одиниці продукції, грн.	116	112	110
Обсяг річного випуску продукції, тис. шт.	42000	44000	45000
Нормативний коефіцієнт ефективності інвестицій	0,2	0,2	0,2

Завдання 4. Розрахувати необхідний обсяг основного та оборотного капіталу для започаткування бізнесової діяльності. Невелика група підприємців має намір створити товариство з обмеженою відповідальністю, яке вироблятиме і реалізовуватиме лічильники виробничого призначення «Сатурн». Для цього потрібно знайти та орендувати придатне для виробничо-господарської діяльності приміщення; закупити офісні меблі й господарський інвентар загальною вартістю 300 тис. грн.; придбати виробниче устаткування на суму 700 тис. грн.

У розрахунку на одиницю продукції матеріальні витрати становитимуть 48 грн., а інші змінні витрати — 32 грн. Усі витрати на виробництво розподіляються рівномірно протягом виробничого циклу. Придбання сировини і виготовлення виробів здійснюється щодня партіями по 200 штук. Ціна реалізації одиниці продукції — 130 грн.

Матеріальні ресурси перебуватимуть у виробничих запасах протягом 20 днів, а в незавершеному виробництві — 10 днів. Запас готової продукції на складі підприємства має бути розрахований приблизно на 4 доби.

Комерційний кредит під половину щоденної реалізації продукції братиметься терміном на 60 днів. Сума орендної плати за користування приміщенням становитиме 20 тис. грн., а створюваний резерв грошових коштів — 10 тис. грн.

Обчислити загальну потребу підприємців у основному та оборотному капіталі для започаткування бізнесової діяльності.

Завдання 5. Визначити річний економічний ефект від випуску і використання нового металообробного верстата. Внаслідок здійснення науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт створено нову модель металообробного верстата, продуктивність і довговічність якого відповідно у 2 та 1,5 рази більші порівняно з аналогічним верстатом, що випускався раніше. Зведені витрати по новому верстату становлять 60 тис. грн., а по замінюваному — 15 тис. грн. Додаткові супутні інвестиції споживачів у процесі використання нового верстата дорівнюватимуть 3 тис. грн. Економія споживача за 5 років на поточних експлуатаційних витратах у процесі використання нового верстата порівняно із замінюваним становитиме 29 тис. грн.

Належить розрахувати річний економічний ефект виробника і споживача від заміни верстатів на нову модель, якщо передбачається замінити 12 верстатів.

Завдання 6. Скласти матрицю конкурентного профілю фірми задля визначення її конкурентної позиції на ринку. Житомирське АТ «Фоком» започаткувало новий напрям підприємницької діяльності — виготовлення полімерної плівки виробничого й споживчого призначення. В період підготовки нового виробництва підприємство ретельно вивчало своїх конкурентів, можливу конкурентну позицію на ринку. З цією метою була використана матриця конкурентного профілю, вихідні показники для формування якої представлено в таблиці. На підставі вихідної інформації скласти матрицю конкурентного профілю акціонерного товариства «Фоком» і зробити висновок щодо його конкурентної позиції на ринку.

Таблиця

Вихідна інформація для розробки матриці конкурентного профілю кількох продуцентів полімерної плівки

Ключовий чинник успіху	Коефіцієнт вагомості	Рейтинг за окремими показниками, бали			
		АТ «Фоком»	АТ «Полімер»	АТ «Хімзавод»	МП «Полі-кераміка»
Продажна ціна	0,3	3,0	2,0	2,0	2,5
Обсяг продажу продукції	0,3	2,5	2,5	2,0	2,0
Реклама й стимулювання попиту на продукцію	0,3	1,5	2,5	2,0	2,0
Канали збуту продукції	0,1	2,5	3,0	2,0	1,5
Разом	1,0	×	×	×	×

Література [9; 13; 17; 18]

ТЕМА 9. Інвестиції як джерело розвитку суб'єктів підприємницької діяльності

1. Про інвестиційну діяльність (із змінами) : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (Редакція станом на 06.12.2012. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>)

Завдання 1. Визначення абсолютної ефективності інвестування в розширення й реконструкцію виробничих об'єктів. Програмою технічного розвитку виробничого об'єднання «Офісні меблі» на 2012—2016 рр. передбачено подальше нарощування виробничих потужностей з метою повнішого задоволення потреб внутрішнього ринку. На це потрібно буде витратити 80 млн грн. капітальних вкладень. У 2011 р. отриманий виробничим об'єднанням прибуток становив 24 млн грн., а у 2016 р., за попередніми розрахунками, він збільшиться до 56 млн грн. З загального приросту прибутку 75 % його буде забезпечено за рахунок інвестування технічного розвитку об'єднання. Нормативний коефіцієнт прибутковості інвестицій у технічний розвиток виробничих підприємств меблевої промисловості на найближчу перспективу встановлено на рівні 0,2.

Визначити рівень абсолютної ефективності інвестицій у технічний розвиток виробничого об'єднання «Офісні меблі» на найближчі п'ять років.

Завдання 2. Економічне обґрунтування варіанту реконструкції і розширення діючого підприємства. На замовлення дирекції діючого підприємства розроблено проект його реконструкції і розширення. Відповідно до проекту виробнича потужність підприємства та річний випуск мають зрости в кілька разів. Економічні показники цього підприємства до й після реконструкції порівняно з варіантом нового будівництва наведено в таблиці.

Таблиця

Вихідна інформація

Показник	Діюче підприємство		Нове будівництво
	до реконструкції	після реконструкції	
Виробнича потужність, тис. шт.	240	720	720
Річний випуск продукції, тис. шт.	216	660	640
Собівартість одиниці продукції, грн.	35,0	24,5	22,8
Відпускна ціна одиниці продукції, грн.	37,0	37,0	37,0

Завдання 3. Обґрунтування найефективнішого варіанту капітальних вкладень у різні форми розширеного відтворення основних фондів. Збільшення випуску продукції до необхідних обсягів, аби повніше задовольнити потреби ринку, може бути досягнуто за рахунок реконструкції діючого підприємства або спорудження нового. Техніко-економічні показники можливих форм збільшення обсягів виробництва подано в таблиці.

Визначальні техніко-економічні показники діючого
(не реконструйованого, реконструйованого) і нового підприємства

Показник	Діюче підприємство		Споруджуване підприємство
	до реконструкції	після реконструкції	
Річний обсяг продукції, штук	11000	30000	19000
Собівартість одиниці продукції, грн.	210	205	190
Договірна ціна одиниці продукції, грн.	250	250	250
Капітальні вкладення, грн.	—	57600	79800
Нормативний коефіцієнт ефективності інвестицій	0,15	0,15	0,15

1. Розрахувати прибутковість (рентабельність) виробничих інвестицій (капітальних вкладень) і вироблюваної продукції у разі різних форм збільшення обсягів виробництва.

2. На підставі цих розрахункових показників визначити найвигідніший варіант інвестування виробничих об'єктів.

Завдання 4. Розрахунок чистого приведеного доходу від реалізації інвестиційного проекту. Виробничо-торговельна фірма «Техноцентр БМВ» вирішила створити сучасний центр з технічного обслуговування і продажу легкових автомобілів зарубіжного виробництва. Як показали попередні розрахунки, реалізація проекту потребує витрат інвестиційних ресурсів, але зможе забезпечити грошові надходження в розмірах, що їх відбиває таблиця.

Таблиця

Грошові витрати і надходження за інвестиційним проектом створення
технічного центру БМВ

тис. грн

Рік	Інвестиційні витрати	Грошові надходження
2010	2480	—
2011	4320	—
2012	5970	—
2013	1730	1800
2014	—	2300
2015	—	3600
2016	—	8480
Разом	14500	16180

Розрахувати: 1) чистий приведений дохід від реалізації інвестиційного проекту за умови застосування дисконтної ставки, яка дорівнює 10 %;

2) індекс доходності інвестиційного проекту.

Завдання 5. Визначення ефективності підприємницького проекту придбання, експлуатації і продажу невеликого заводу керамічного посуду. За власною ініціативою група підприємців розглядає можливість придбати на аукціоні невеликий завод керамічного посуду. Вартість цього підприємства становитиме щонайбільше 15000 тис. грн. Крім того, за попередніми розрахунками, для модернізації цього підприємства впродовж першого року його експлуатації необхідно витратити ще 500 тис. грн. Проте при цьому очікується, що протягом наступних восьми років, починаючи з другого, функціонування заводу забезпечуватиме щорічні грошові надходження в розмірі 2500 тис. грн. На початку дев'ятого року експлуатації заводу передбачається його продаж за залишковою вартістю, яка, за розрахунками, дорівнюватиме 8000 тис. грн. Рівень дохідності проданої нерухомості становитиме не менш як 10 %. За розрахунковий узяти перший рік реалізації інвестиційного проекту.

Розрахувати:

- 1) чистий приведений дохід;
- 2) індекс рентабельності проекту;
- 3) термін окупності вкладеного капіталу;
- 4) внутрішню норму дохідності інвестицій.

Література [7; 13; 18; 19]

ТЕМА 10. Ризики підприємницької діяльності та засоби їх зменшення

Завдання 1. Підприємство з виробництва кондиціонерів збирається продати свій товар в одній із трьох областей. Можливий дохід залежить від очікуваної погоди - більш жаркої, середньої й більш прохолодної - на конкретній території в літній сезон року.

За наданою інформацією в таблиці проведіть:

1) оцінку ризику в умовах повної невизначеності й виберіть оптимальний варіант, використовуючи відповідні критерії (коефіцієнт оптимізму дорівнює 0,1). Зробіть обґрунтований висновок;

2) оцінку ризику в умовах часткової невизначеності (ймовірність визначите на основі принципу недостатнього обґрунтування Лапласа) і виберіть оптимальний варіант, використовуючи відповідні критерії. Зробіть обґрунтований висновок.

Таблиця

Регіон	Дохід в залежності від погодних умов, тис. грн		
	Жарка погода	Звичайна погода	Прохолодна погода
А	4800	3600	6000
Б	4200	3300	2400
В	3900	3000	2100

Завдання 2. Для двох підприємств і продукції, що випускається ними, проведіть аналіз конкурентного середовища, виявляючи послідовно чотири

типи конкурентів. Останній етап дослідження доповните вивченням цінової конкуренції марок (найменувань) виробників аналогічних (порівнянних) видів продукції.

А) ТОВ «Марс» (продукція - молочний шоколад з ізюмом масою нетто 100 грам).

Б) ТОВ «АРОМА» (продукція - рідке ароматизоване гель-мило $V=0,3$ л.).

Зробіть обґрунтований висновок на основі наступних допоміжних питань:

- Продукція підприємства задовольняє первинні або вторинні потреби людини? Як це може відбитися на його діяльності у випадку кризових явищ у національній економіці?

- Продукція підприємства є основною або додатковою? Чи багато її аналогів на ринку?

- Наскільки ціна на продукцію підприємства чутлива для споживачів ?

- На ринку присутні тільки вітчизняні виробники даної продукції? Яка при цьому ступінь конкуренції - висока, середня або низька?

Завдання 3. Організація збирається вкласти наявні кошти в один із трьох інвестиційних проектів. Можливий середньомісячний дохід проекту залежить від стану національної економіки в майбутньому - ріст, стабільність і спад економіки.

За наданою інформацією (таблиця 1) проведіть оцінку ризику:

а) в умовах повної невизначеності й виберете оптимальний варіант, використовуючи критерії Вальда, оптимізму, песимізму та Сєвиджа;

б) в умовах часткової невизначеності (ймовірність визначите на основі принципу недостатнього обґрунтування Лапласа) і виберіть оптимальний варіант, використовуючи відповідні критерії.

Зробіть обґрунтований висновок.

Таблиця 1

Матриця ефективності

Проект	Середньомісячний дохід в залежності від стану економіки, тыс. €		
	Зростання	Стабільність	Спад
Пральня	18	15	12
Автомийка	22	18	14
Ательє	20	16	14

По наданій інформації з урахуванням нових даних про ймовірність впливу стану національної економіки на реалізацію відповідного проекту проведіть необхідні розрахунки статистичним методом оцінки ризиків і виберіть оптимальний варіант (таблиця 2).

Зробіть обґрунтований висновок.

Дані для оцінки підприємницького ризику

Проект	Стан економіки					
	Зростання		Стабільність		Спад	
	Ймовірність	Дохід, тис €	Ймовірність	Дохід, тис €	Ймовірність	Дохід, тис €
Пральня	0,2	18	0,4	15	0,4	12
Автомийка	0,3	22	0,5	18	0,2	14
Ательє	0,4	20	0,3	16	0,3	14

Література [10-14]

ТЕМА 11. Процедура банкрутства суб'єктів підприємництва

Завдання 1. Визначення економічної ефективності реструктуризації підприємства. ВАТ «Радіодеталь» здійснило реструктуризацію виробництва шляхом його розукрупнення, створення нових функціональних управлінських структур (служб) і виробничих підрозділів (дочірніх підприємств). Вихідні показники для потрібних економічних розрахунків наведені в таблиці.

На підставі даних таблиці розрахувати можливу кількість показників, що характеризують економічну ефективність реструктуризації ВАТ «Радіодеталь»:

- 1) абсолютне і відносне зменшення чисельності персоналу;
- 2) абсолютну економію заробітної плати з відрахуваннями на соціальне страхування на рік;
- 3) відносне зниження валових витрат на виробництво продукції;
- 4) абсолютний і відносний приріст валового прибутку;
- 5) ступінь збільшення рентабельності вироблюваної продукції;
- 6) відносне підвищення продуктивності праці персоналу.

Таблиця

Вихідна інформація

Показники	Одиниця вимірювання	Кількісне значення	
		до реструктуризації	після реструктуризації
Обсяг виробництва товарної продукції	тис. грн.	12795	12795
Валові витрати на виробництво (собівартість) товарної продукції	тис. грн.	10605	×
Середньооблікова чисельність персоналу	осіб.	7384	6984
Середньомісячна заробітна плата одного працівника підприємства	грн.	128	128

Завдання 2. Визначення економічної вартості підприємства і прийняття рішення щодо його ліквідації або реорганізації.

1. Ліквідаційна вартість виробничого підприємства становить 430 млн гривень. Прогнозований середньорічний чистий грошовий потік дорівнює 54 млн грн. Середньозважена вартість капіталу підприємства складає 12 % його економічної вартості.

Необхідно визначити економічну вартість підприємства і прийняти рішення щодо його ліквідації або реорганізації.

2. Ліквідаційна вартість підприємства, справа про визнання банкрутом якого розглядається в арбітражному суді, оцінена в 530 млн грн. У випадку його реорганізації прогнозується одержати 50 млн грн. чистих грошових потоків щорічно. Середньозважена вартість капіталу підприємства становить 10 % від його економічної вартості.

Арбітражний суд має намір винести рішення про ліквідацію підприємства. Чи буде таке рішення арбітражного суду правильним з фінансової точки зору?

Завдання 3. Аналітична оцінка ймовірності банкрутства підприємства з використанням двофакторної моделі його прогнозування. На виробничому підприємстві «Резонанс-М» розроблено кілька варіантів прогностичного балансу, основні показники якого наведені в табл. 10.20.

Таблиця

Прогностичний баланс підприємства

тис. грн.

Статті	Варіанти прогнозу		
	1-й	2-й	3-й
<i>Актив</i>			
Основні засоби (кошти)	15200	15200	15200
Запаси і витрати	26120	26120	26120
Грошові кошти, розрахунки та інші активи	6840	6840	6840
Баланс	48160	48160	48160
<i>Пасив</i>			
Джерела власних коштів	23300	23300	23300
Прибуток за звітний період	3480	6490	3940
Довгострокові позикові кошти	4600	4600	4600
Строкова кредиторська заборгованість	16780	13770	16320
Баланс	48160	48160	48160

На підставі даних прогностичного балансу визначити ймовірність банкрутства виробничого підприємства «Резонанс-М», використавши двох факторну модель його прогнозування. З цією метою розрахувати і зіставити за окремими варіантами:

- 1) коефіцієнт поточної ліквідності активів;
- 2) частку позикових коштів у загальному обсязі пасиву;
- 3) спеціальний коефіцієнт Z.

Література [1; 2; 13-17]

Рекомендована література

Базова

1. Господарський Кодекс України от 16.01.2003, № 436-IV : Редакція від 19.01.2012. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
2. Законодавча база України про підприємництво. Офіційний сайт Держком-підприємництва. – Режим даступу : <http://www.dkrp.gov.ua/control/uk/publish>
3. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2005, ДК 009:2010. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>
4. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004. - Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 03.02.2013... [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-VI>
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show755-15>
7. Про інвестиційну діяльність (із змінами) : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (Редакція станом на 06.12.2012. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
8. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 31.01.2012. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua /1_doc2nsf/link1/JF73M001.html
9. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств : Наказ Міністерства економіки від 06.09.2006 № 290. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id
10. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І. В. Гой, Т. П. Смелянська – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 368 с.

Допоміжна

11. Економіка виробничого підприємництва : навч. посібник / Й. М. Петрович [й ін.] ; ред. Й. М. Петрович. - 3-тє вид., вип. - Київ : Знання, 2002. - 405 с.
12. Основи економічної теорії [Текст] : підручник : у 2 кн. Кн. 2 : Підприємництво, маркетинг, менеджмент. Відтворення в національному та світовому господарстві / Ю. В. Ніколенко [и др.]. - Київ : Либідь, 1994. - 272 с. :
13. Покропивний С. Ф. Підприємництво : стратегія, організація, ефективність [Текст] : навч. посібник / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот ; Київський нац. екон. ун-т. - Київ : КНЕУ, 1998. - 350 с

14. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності [Текст] : посібник / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар ; ред. С. В. Мочерний. - Київ : Академія, 2001. - 279 с.

15. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник / ред. А. В. Шегда. - Київ : Знання, 2005. - 431 с.

16. Примак, Т. О. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник / Т. О. Примак. - 5-те вид., стер. - К. : Вікар, 2008. - 220 с.

17. Предпринимательство [Текст] / М. Г. Лапуста [и др.] ; Гос. ун-т управления. - М. : ИНФРА-М, 2002. - 448 с.

18. Предпринимательство [Текст] : учебник / А. И. Муравьев, А. М. Игнатъев, А. Б. Крутик ; Санкт-Петербургский гос. ун-т экон. и торговли. - Санкт-Петербург : Лань, 2001. - 696 с

19. Предпринимательство [Текст] = Entrepreneurship : учебник / ред.: В. Я. Горфинкель, Г. Б. Поляк, В. А. Швандар. - 3-е изд., перераб. и доп. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. - 582 с

Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua. Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. www.ukrpravo.com – Законодавство України.
3. www.gdo.kiev.ua – «Офіційний вісник України».
4. www.pp.com.ua – «Приватне підприємництво».
5. www.business.kiev.ua – Українська газета «Бізнес».
6. www.economics.com.ua – економічна бібліотека.
7. www.dkrp.gov.ua – Держкомпідприємництва.
8. www.ukrstat.gov.ua – Держкомстат України.